

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 1. Qvindecim Psalmis Gradualibus totidem gradus Christianae perfectionis indicari. Vitae spiritualis triplicem esse statum. De ascensione mentis in Deum. Qvindecim animae dignitates ex Abbate ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

didicimus. Quibus verò præfidiis Adrianus Pa-
pa ad petitionem Caroli Magni barbaram, &
ferocissimam Saxonum gentem ad Christi fidem
perduxit: nonne Litanis pro eorum conversio-
ne in tota ditione Romanæ Ecclesiæ celebra-
tis, ut scribit Regino Abbas ^a? Quibus arti-
bus impurissimi Dæmones ab humanis corpori-
bus multoties expulsi sunt? nonne efficacissimo
Litaniarum exorcismo? Quâ ratione pluviarum
illuviones submotæ, procellarum sedata tempe-
stas, virulenta fulgurum vis repressa, devasta-
ntium flammaram extinctum incendium, con-
clamata multorum salus postliminio restituta,
fideles animæ è terribilissimo Purgatorii ergastulo
eductæ? nonne Litaniis intimæ devotionis sen-
su recitatis? & Quidni igitur studeamus hoc salu-
berrimo poenitentialium Psalmorum additamen-
to divinam nobis misericordiam conciliare? Mi-
sericors & miserator Dominus ad beneficia hu-
mano generi præstanda suâ sponte proclivis ac-
cedentibus suffragiis omnium Sanctorum, am-
pliolem nobis tribuet donorum suorum largita-
tem.

^u Regino lib. 2. Chron. x Mart. del Rio disquis.
magic. lib. 6. cap. 2. Sigebert. an. 679. Abbas
Uspberg. an. 527. Greg. Turon. de gent. Franc.
lib. 2. cap. 34. Albert. Cranzius l. 2. metrop. c. 28.
Greg. Cedrenus in Justiniano.

CAPUT XV.

De Psalmis Gradualibus.

§. I.

*Quindecim Psalmis Gradualibus totidem
gradus Christianæ perfectionis indicari.
Vitæ spiritualis triplicem esse statum. De
ascensione mentis in Deum. Quinde-
cim animæ dignitates ex Abbate Cel-
lensi.*

Quindecim Psalmi Graduales à 119. us-
que ad 133. quartis Quadragesimæ feriis
præscripto in Breviarii ritu recitari debent.
Quia enim hæc diebus decet nos solito san-
ctiores esse, Psalmos istos ad consuetæ servi-
tutis pensum adjungimus, quibus etiam mo-

nemur ad vitæ spiritualis perfectionem quibus-
dam veluti gradibus ascensum parari. Memi-
nit horum Psalmorum, eorumque ritus Ra-
dulphus Tungrensis ^a. Ardo Monachus in
vita S. Benedicti Anianæ Abbatis ^b refert,
ipsum instituisse, ut ante nocturnam synaxim
quinque Psalmi à Monachis recitarentur pro
omnibus fidelibus in toto orbe terrarum vivis:
tum quinque pro omnibus defunctis, totidem-
que pro iis, qui nuper defuncti erant. Sed an
isti fuerint Psalmi Graduales, non liquet. Ipsa
autem Cantica graduum ternâ oratione distin-
cta noctu à Monachis recitata apud Bollan-
dum in vita S. Joannis Gorgiæ Abbatis cap. 9.
die 27. Februarii commemorantur. Hic verò
obiit anno 962. Ante Pium V. quotidie in
Quadragesimâ recitabantur, ut notat Gavan-
tus, & in antiquo usu Cluniacensi singulis an-
ni diebus; itemque in veteri Breviario Val-
lisumbrosæ in omni die feriali. Græci Psal-
mos graduales concinunt omnibus diebus Qua-
dragesimæ (præterquam Sabbatis, & Domi-
nicis, & in die Annuntiationis) quibus utun-
tur mysteriis ante sanctificatis, de qua re ex-
tat Canon sextæ Synodi in Trullo. Post quos
psallant Idiomelon diei, & Martyricum, &
tria similia Triodii, & tria Calendarii, si-
ve Menæi, ut habetur in eorum Typicis, &
Euchologiis. Hæc autem distinctio graduum,
sive à gradibus templi Salomonis desumpta sit,
sive ad vocem gradatim in cantu exaltatam
pertineat, sive reditum de captivitate Baby-
lonica in Hierusalem, aut aliud quidpiam se-
cundum historiæ fidem respiciat, quod spe-
ctat ad spiritualem intelligentiam, mysticis
animæ ascensionibus à sanctis Patribus Hila-
rio ^c, Augustino ^d, Chrysostomo ^e, Gre-
gorio Magnos, itemque à Callodoro, Re-
migio Antistiodorensi ^g, & aliis applicatur. Ad
supremum charitatis fastigium non nisi per gra-
dus pervenitur: motus enim, & conatus hu-
manæ voluntatis, sicut ad alia omnia, ita
etiam ad perfectionem non repente fit sum-
mus. Notandum est autem ex Brunone A-
stensi in Psalmum 119. quod, cum quindecim
sint Psalmi Graduales, non dicimus primum
gradum, secundum gradum, tertium gra-

^a Radulph. prop. 21. ^b Sex. syn. can. 52. ^c Hila-
ri. Pict. prose. in Ps. grad. ^d Aug. in eisdem Psal.
^e Chrys. in Ps. 119. ^f Gregor. in Ps. 129. ^g Call-
stod. & Remig. in Ps. 119.

gradum, sed unusquisque vocatur Canticum graduum; quasi unusquisque tanti sit, ut per se ad id quo tenditur ascendentem perducere possit *h*. Cantica graduum, inquit Arnobius *i*, Cantica Ascensionum sunt: veluti si alicui, qui in foveam ceciderit, ponatur scala, ut inde ascendendi capiat facultatem. Hæc est scala, quam Patriarcha Jacob vidit in somnis, per quam, ut scribit Theophilus *k* Alexandrinus, diversis virtutum gradibus ad superna conscenditur. Pulchrum spectaculum, ait Richardus Victorinus *l*, videre hujus scalæ scalaria modo congruo, proportionaliterque locata, & usque in summum ordinatæ distinctionis continuatione producta, ut paulatim se animus ad superiora promoveat, perfectionisque gradibus semper ad altiora conscendat, donec Dominus innixus scalæ videatur.

2. Nascitur charitas divina operante misericordia, cum nata fuerit, nutritur, nutrita crescit, & roboratur, roborata perficitur. Hinc Theologi *m* communiter post Dionysium Areopagitam *n* ex muneribus Angelorum, quorum actus Hierarchici sunt purgare, illuminare, & perficere, vitæ spiritualis statum triplicem faciunt, Incipientium, Proficientium, & Perfectorum, quarum primi purgantur, secundi illuminantur, postremi perficiuntur. Cebes Thebanus insignis Philosophus Tabulam finxit in templo Saturni, in qua miro artificio tres ambitus posuit, per quos tres isti gradus non incommodè intelligi possunt. Nam cum vitis seductus homo in primo ambitu describatur, in secundo post purificationem ad virtutes introducitur, ac deinde ad beatitudinem pervenit, à qua gloria, & honore coronatur. Ecclesia verò Psalmos gradualis recitandos proponens in tres ordines dividit, qua partitione tres status vitæ internæ designantur. Et primus quidem quinquarius incipientibus convenit, secundus proficientibus, tertius perfectis. Nicolaus Londanus tractatum edidit ad Primum V. de reversione animi in cælum, sumpto è Psalmis istis argumento. Robertus Bellarminus sacrae purpuræ decus eximium librum scripsit de Ascensione mentis in Deum, quem ad similitudinem quindecim

Psalmorum gradualium in totidem gradus distinxit. Hic liber legendus ab illis est, qui invisibilia Dei per ea quæ facta sunt intelligere cupiunt, & mysticos ascensionum gradus non tam cognoscere, quam ascendere peroptant. Deus enim, inquit Basilius *o* Seleuciæ Episcopus, cum res creatas in modum scalæ adaptaverit, per eas sui amantibus ascensum ad se extruxit. Verus Philosophus ille est, qui è rebus creatis ad increta novit assurgere; & de his quæ videntur scalam sibi facit ad invisibilia ascendendi. Quare sapienter Severinus Boëthius vestem Philosophiæ in modum scalarum intexam describit initio doctissimi libelli de ejusdem Philosophiæ consolatione. Felices illi, quibus vertitur in scalam, quod aliis esse solet in ruinam: quibus aspectus creaturarum fit scala ascensionis, non lapsus dejectionis.

3. Abbas Cellensis *p* quindecim animæ dignitates, quasi quosdam gradus perfectionis ejus, enumerat, è quibus ipsa corrumpitur per peccatum, & ad quos per poenitentiam revocatur. Est enim anima, ait ille, puella, generosa, tenera & delicata, formosa, & candida, ignara doli, laboris insueta, virtutum capax, damnatrix vitiorum, artium inventrix, constans in amore, verax in promissione, larga in donatione, socialis ad cives, affabilis ad omnes. Ab his dignitatibus totidem gradibus excidit miserabilis anima. Nam, ut idem subjungit, rapitur puella! ô crimen! Generosa ancillatur: ô pudor! Delicata laceratur: ô pietatis naufragium! Formosa denigratur: ô damnum pulchritudinis! Obscuratur candida: ô gloriæ convitium! Ignara doli fraude seducitur: ô justitiæ exitium! Insueta laboris labore atteritur: ô miserationis exilium! Capax virtutum virtutibus evacuatur: ô exclusio bonorum! Vitiatur damnatrix vitiorum: ô communicatio Dæmonum! Inventrix artium inventorum obliviscitur: ô ignaviæ pabulum! In amore constans instabilis invenitur: ô naturæ lubricum! Verax in promissione quotidie mentitur: ô peregrinationis invium! In donatione larga in avaram vertitur: ô exsiccatio venarum! Socialis sine fœdere: ô vitæ corruptionem! Affabilis infrunita redditur: ô coagululum dilectionis vastatum! O clementia creatoris eripe illam de ore Leonis, restitue illi statum libertatis, repone in delitiis pristinis, reforma deformatam, renova obscuratam, libera deceptam, amove laborem, redde virtutes,

cura

h Jacob. Alvarez de vita spirit. lib. 2. part. 1. cap. 9.
i Arnob. in Psalm. 119. *k* Theoph. ep. 1. pass.
l Rich. de ext. malit. 3. c. 16. *m* S. Th. 2. 2. qu. 183. art. ult. *n* Dionys. c. 5. eal. hier.

o Basil. Sel. or. 1. p. Cellen. lib. de P. mib. c. 4.

cura viciatam, doce oblitam, confirma lapsam, pone in veritatis viam, destrue avaritiam, fœdus societatis constringe, affabilem redde. Ecce anima quindecim gradibus, quibus peccando corrueras, poenitendo azima sinceritatis recipies. Quot namque casibus à Deo recessimus, tot gradibus virtutum ad ipsam Dei virtutem pennis desideriorum revolamus. Hactenus Petrus Cellensis. Sunt & alia quindenarii numeri mysteria haud indigna solerti disquisitione; sed suscepti operis ratio ad ea tantum edisserenda me cogit, quæ mysticas animæ ascensiones respiciunt. Scalam igitur erigo ad Deum, qualem finxisse Cosinam Junonis apud Thraces Sacerdotem scribit Polyænus q. Hic enim cum Thraces ejus imperium detrectarent, ligneas scalas quamplurimas construi, atque alias aliis imponi curavit, quibus in cœlum ad Junonem ascenderet plebis contumaciam aculaturus. Quo facto stupidam gentem ita perculit, ut se in posterum obedientem fore jurejurando firmaret. Hunc ascensum, quem ille ementiri potuit, non autem perficere, ego quindenis gradibus præparo, quibus ad verum Numen subvehente sapientia conscendamus. Optimè Joannes Climacus r, omni arte, omnique studio quisque uti debet, ut lutum hoc à terra elevans in Dei solio collocet. Nullus verò difficultatem causetur ascensus; via enim, & janua cunctis aperta est.

q Polyænus l. 7. stratagemat. r Climac. gr. 26.

METRUM XXXII.

1. **T**U magne cali vector, & mundi arbiter,
Tremende, sempiternæ, ineluctabilis,
Idem severus ultor, & clementis pater.
Immensa rerum spatia qui nutu regis,
Cui servit Orbis, Trinus, ac unus Deus.
Da celsa virtutum juga, & superum choyos
Transcendere. Obsident iter vepras mali,
Et densa tribulorum seges: bellum serox
Intentat hostis, fingit & vanos motus.
Sed, te juvante, per rubos, & per truces
Spinas iter parabo: me nullus labor,
Pericla terrent nulla, sunt dudum mihi
Hac tela prævisa. Adjura audentem Deus,
Serena donec fulgeat mihi dies,
Qua sistar innocens, & omnis inscius
Labis tuo conspectui. Quid hic moror,
Et hæctenus mortalium sordes colo?
Vos nubila super solis, & Luna vias
Me citius erigite volatu præpeti,

O me beatum! Jam mihi tellus perit,
Et regna decrescunt, suum mundi globus
Vanescit in punctum: O veneranda Nummis
Præsentia! ô cœli coruscantes faces!
Perceat vitæ gaudium, verum decus,
Et clausula nullo margine voluptas! dies
Quem nulla temerata nox, honorum fons patens!
Utinam semel vestris receptus sedibus
Quiete vera persruar. Tu ne cadam
Adsis Pater. Gravi ruina est proximus
Quicumque sine te ad sidera ascensum parat.

§ II.

Quinque gradus incipientium: omne mortale, omne veniale crimen deserere: divitias, ac dignitates contemnere: pravos motus cohibere: proprium judicium, & propriam voluntatem abnegare. Que sint purgati animi indicia.

1. **A**dsis huc igitur fidelis homo, quicumque es, qui in hac valle lacrymarum ascensiones disposuisti in corde tuo: Huc adsis, & cœlum suspice, ad quod erecta te ducit statura: Cœlum contemplare, ad quod oculis, manibus, totoque corpore assurgis. Hoc consilio divina manus, ut Theophilus s Protospatarius eleganter notavit, hominem sic effinxit, ut erectus, aut sedens vitæ negotia obiret; pronus autem, & supinus nihil proflus faceret. Nimirum ut liquet actiones nostras à terræ sæcibus removeri oportere, debereque hominem vita, & moribus esse ὀρθότροπος inftar piscis, qui hoc nomine insignitur, quod semper oculis cœlum aspiciat. Rectè Manilius. r

An quoquam genitos nisi cœlo credere fas est
Esse homines? projecta jacent animalia cuncta
In terra, vel mersa vadis, vel in aëre pendent:
Omnibus una quies ventis, sensusque per artus.
— At homo stetit unus in arcem
Erectus capitis, victor que ad sidera mittit
Sidereos oculos, propiusque ad spectat olympum,
Cognatumque sequens corpus, se querit in astris.

Ipsi ergo sibi renunciant, ait Lactantius u, seque hominum nomine abdicant, qui non sursum aspiciunt, sed deorsum. Spectare nos cœlum Deus

s Theophil. Protospat. lib. 1. de hominis fabrica cap. 9.
t Manil. circa fin. l. 4. Astronomic. u Lactant. div. inst. l. 2. cap. 1. § 2.